

egzemplarz bezpłatny - brać nie gadać!

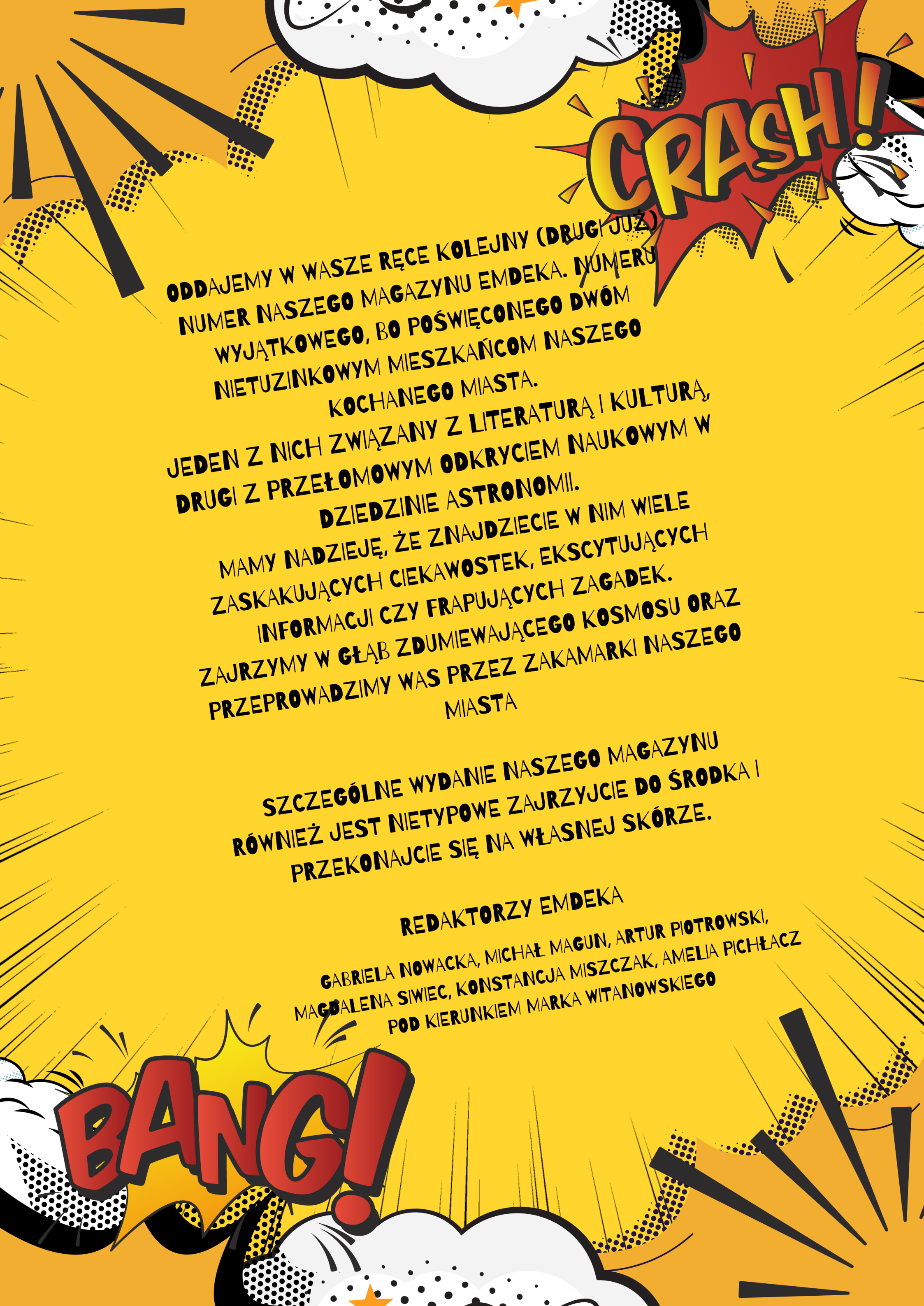
eMDeKa

Nr 2
2025/2026

W numerze:
Zabytki, Literatura, Humor

Ignacy Krasicki

**ODDAJEMY W WASZE RĘCE KOLEJNY (DRUGI JUŻ)
NUMER NASZEGO MAGAZYNU EMDEKA. NUMERU
WYJĄTKOWEGO, BO POŚWIĘCONEGO DWÓM
NIETUZINKOWYM MIESZKAŃCOM NASZEGO
KOCHANEGO MIASTA.**

**JEDEN Z NICH ZWIĄZANY Z LITERATURĄ I KULTURĄ,
DRUGI Z PRZEŁOMOWYM ODKRYCIEM NAUKOWYM W
DZIEDZINIE ASTRONOMII.**

**MAMY NADZIEJĘ, ŻE ZNAJDZIECIE W NIM WIELE
ZASKAKUJĄCYCH CIEKAWOSTEK, EKSCYTUJĄCYCH
INFORMACJI CZY FRAPUJĄCYCH ZAGADEK.
ZAJRZYMYS W GŁĘB ZDUMIEWAJĄCEGO KOSMOSU ORAZ
PRZEPROWADZIMYS WAS PRZEZ ZAKAMARKI NASZEGO
MIASTA**

**SZCZEGÓLNE WYDANIE NASZEGO MAGAZYNU
RÓWNIEŻ JEST NIETYPOWE ZAJRZYJCIE DO ŚRODKA I
PRZEKONAJCIE SIĘ NA WŁASNEJ SKÓRZE.**

REDAKTORZY EMDEKA

**GABRIELA NOWACKA, MICHAŁ MAGUN, ARTUR PIOTROWSKI,
MAGDALENA SIWIEC, KONSTANCJA MISZCZAK, AMELIA PICHŁACZ
POD KIERUNKIEM MARKA WITANOWSKIEGO**

BANG!

KSIĄŻĘ POETÓW POLSKICH

Ignacy Krasicki

Urodził się 3 lutego 1735 r., zmarł 14 marca 1801 r.
Biskup warmiński od 1767, arcybiskup gnieźnieński
od 1795, książę sambijski, hrabia Świętego Cesarstwa
Rzymskiego. Jako biskup warmiński z rozmachem
urządzał swoje rezydencje w Lidzbarku Warmińskim
i Smolajnach.

Poeta, prozaik, publicysta i encyklopedysta, kawaler maltański zaszczycony Krzyżem Devotionis. Mianowany biskupem tytularnym Verinopolis w 1766 roku. Prymas Polski od 1795 r. aż do śmierci. Jeden z głównych przedstawicieli polskiego oświecenia.

Autor między innymi dzieła uznawanego za pierwszą polską powieść “Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki”, bajek i satyr. Był współorganizatorem, często uczestnikiem tzw. obiadów czwartkowych organizowanych na Zamku Królewskim w Łazienkach, gdzie spotykali się artyści i naukowcy. Tematem spotkań były rozmowy o literaturze, sztuce i nauce.

Przez blisko 30 lat mieszkał w Lidzbarku Warmińskim, gdzie stworzył rozległe ogrody, bibliotekę i rezydencję intelektualną. Dziś możemy podziwiać odrestaurowaną Oranżerię Kultury w Lidzbarku Warmińskim. W zamku lidzbarskim mieści się muzeum z gabinetem Krasickiego, ekspozycjami artystycznymi oraz odtworzonymi ogrodami biskupimi.

Kruk i Lis

Bywa często zwiedzionym,
Kto lubi być chwalonym.
Kruk miał w pysku ser ogromny;
Lis, niby skromny,
Przyszedł do niego i rzekł: «Miły bracie,
Nie mogę się nacieszyć, kiedy patrzę na cię!
Cóż to za oczy!
Ich blask aż mroczy!
Czyż można dostać
Takową postać?
A pióra jakie!
Szklniące, jednakie.
A jeśli nie jestem w błędzie,
Pewnie i głos śliczny będzie.
Więc kruk w kantaty; skoro pysk rozdziawił,
Ser wypadł, lis go porwał i kruka zostawił.

Rozumiejąc, że będzie towarzyszów bawił,
Niedźwiedź, według zwyczaju, nic do rzeczy prawił.
Znudzeni tymi bajki, gdy wszyscy drzymali,
Gniewał się wilk na liskę, że niedźwiedzia chwali.
Rzekła liszka: "Mnie idzie o ochronę skóry:
Niezgrabną ma wymowę, lecz ostre pazury."

Niedźwiedź i liszka

Zabytki Lidzbarka Warmińskiego

Warto też zobaczyć kościół pod wezwaniem świętych Apostołów Piotra i Pawła, wzniesiony w stylu gotyckim, z pięknym wnętrzem.

Lidzbark Warmiński to jedno z najpiękniejszych miast Warmii, pełne cennych zabytków i bogatej historii. Najbardziej znanym obiektem jest gotycki Zamek Biskupów Warmińskich z XIV wieku – dawna siedziba biskupów, w której przebywali m.in. Mikołaj Kopernik i Ignacy Krasicki. Zamek zachwyca doskonale zachowaną architekturą i malowniczym położeniem nad rzeką Łyną.

Podczas spaceru po mieście
zajrzyjcie do letniego pawilonu
ogrodowego z XVIII wieku zwanego
Oranżerią Krasickiego ,
otoczonego pięknym parkiem.

Może natkniecie się na interesujące wydarzenie artystyczne, których tam nie brak.
Ciekawym zabytkiem są także mury obronne , które przypominają o dawnych
czasach, gdy miasto było ważnym ośrodkiem obronnym Warmii.

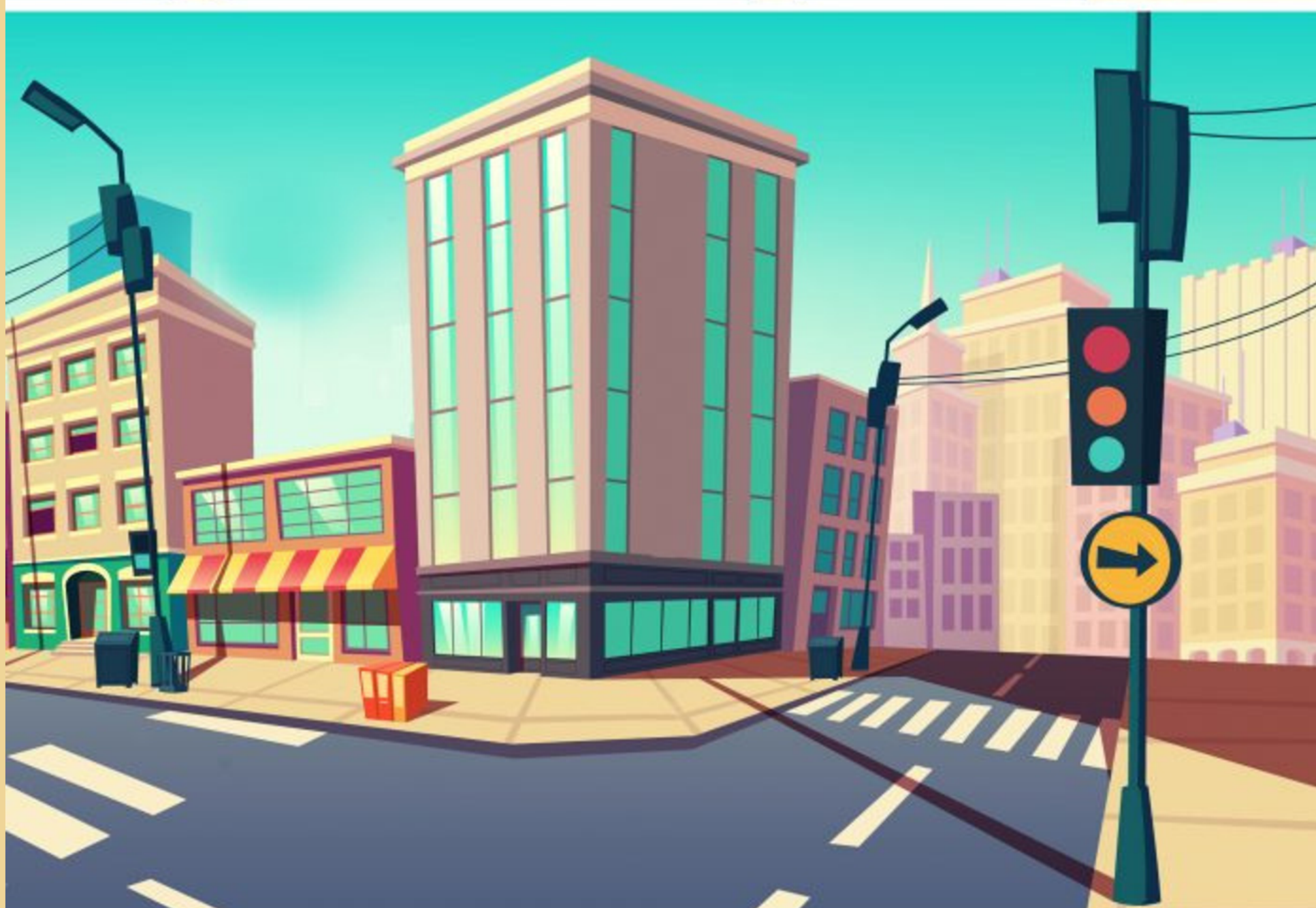
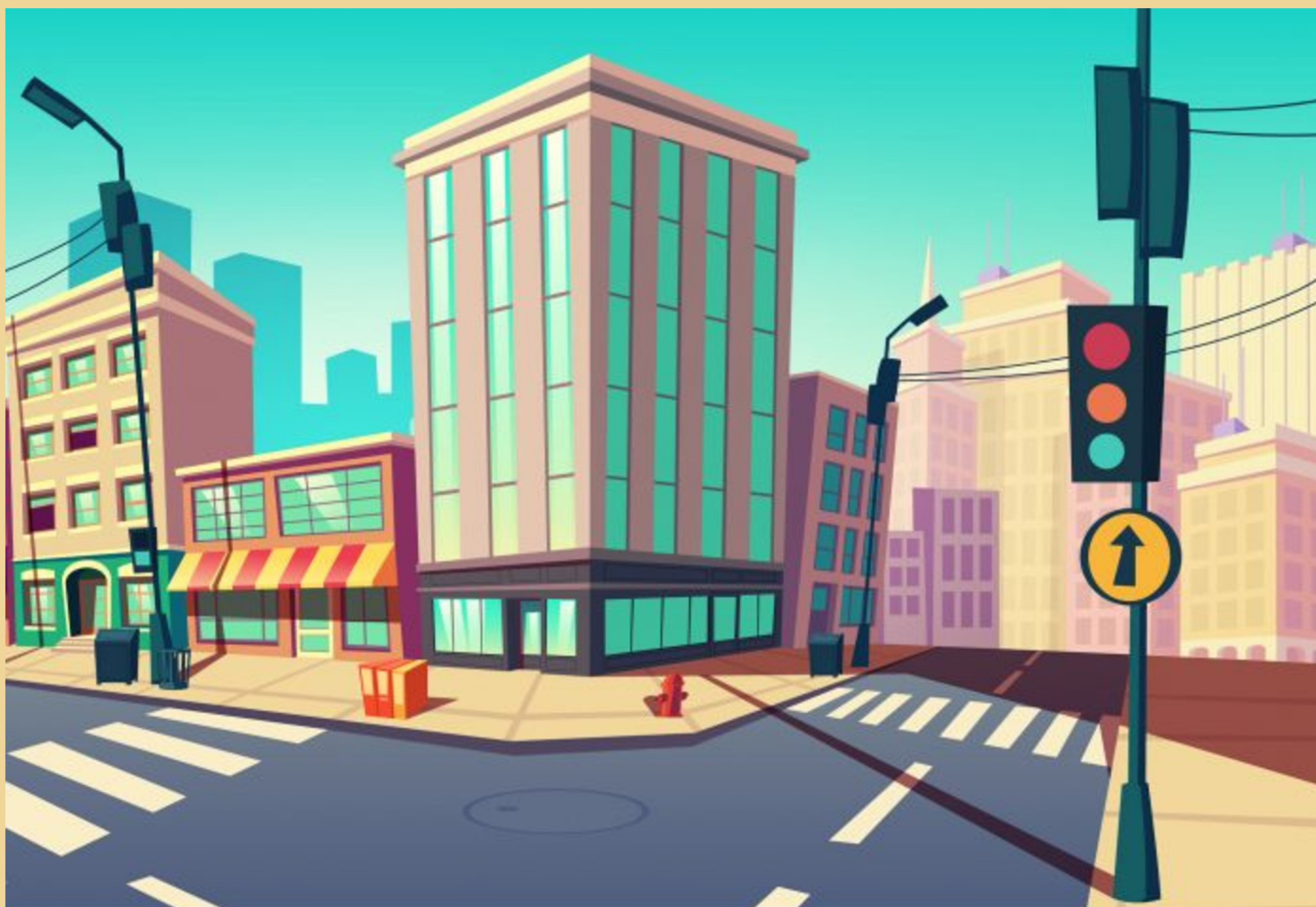

Na uwagę zasługują również
Wysoka Brama z XIV wieku – jedyna
zachowana brama miejska – oraz
stare kamienice w centrum miasta,
które nadają Lidzbarkowi
niepowtarzalny klimat.

Nieopodal znajduje się drewniana
cerkiew w stylu neoromańskim, której
znakiem rozpoznawczym są dwie
charakterystyczne wieże. Budynek ten
uważany jest za jedno z najważniejszych
dzieł protestanckiej architektury
na ziemi warmińskiej.

Znajdź 10 różnic

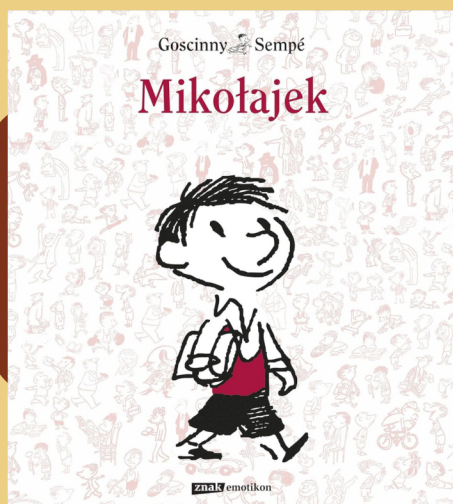
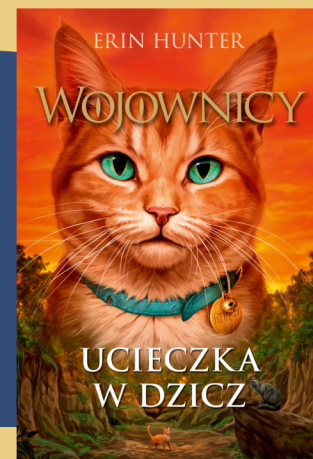

WARTO CZYTAĆ

WOJOWNICY

Chcesz przekonać się, czy koty mogą być głównymi bohaterami wspaniałej opowieści? Jeżeli tak, to książka "Wojownicy. Ucieczka w dzicz" jest pozycją, którą powinieneś się zainteresować!

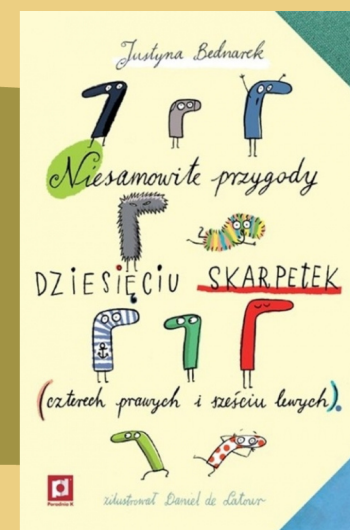

MIKOŁAJEK

Oto paczka najpopularniejszych urwisów w literaturze dziecięcej! Ich przygody od kilku pokoleń bawią do łez zarówno dzieci, jak i rodziców. Bogato ilustrowana działa na wyobraźnię każdego dziecka.

NIESAMOWITE PRZYGODY DZIESIĘCIU SKARPERTEK

Mali czytelnicy wyruszają w fascynującą podróż z zaginionymi skarpetkami. Książka dostosowana do potrzeb najmłodszych wciąga dzieci w lekki, przystępny język i pełne ciepła fabuły, które są odpowiednie dla ich wieku.

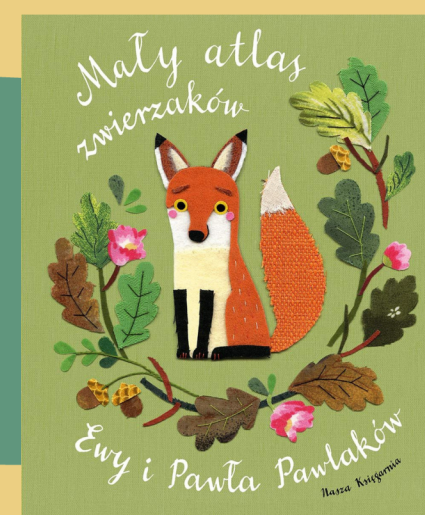

SZARE MIASTO

Ta pozycja na pewno zainspiruje każdego czytelnika, ale również zachwyci pod względem wizualnym. Nie jest zaskoczeniem, że ilustracje zapierają dech w piersiach. Kuhlmann doskonale wie jak pokazać świat, żeby głęboko przemówić do świadomości odbiorcy.

MAŁY ATLAS ZWIERZAKÓW

Autorzy wyczarowują świat pełen poezji, humoru i czułości wobec innych istot. Zachęcają w ten sposób małego czytelnika, by i on – pisząc, fotografując, wycinając, rysując, a przede wszystkim patrząc – został najprawdziwszym zwierzoznawcą!

WYKREŚLANKA LITERACKA

R	Q	N	E	K	W	C	O	Ś	J	X	O	P	S	W	R	W	Ę	W	M
Z	P	T	Z	C	G	B	Ż	Ą	Ó	P	H	R	Ń	T	E	A	Ż	C	M
B	V	P	S	T	O	L	A	T	S	A	M	O	T	N	O	Ś	C	I	Ą
R	Z	Ę	Ą	J	Ę	A	C	L	X	N	X	C	F	S	Z	C	B	Y	G
O	Ż	P	F	A	U	S	T	B	H	I	C	E	N	E	I	D	A	I	V
D	Ż	J	T	F	C	Z	G	Ż	V	B	Ó	S	Y	Ę	X	U	Ą	T	R
N	U	D	Ż	U	M	A	J	H	Y	O	A	D	X	L	T	M	J	R	B
I	I	Ł	E	L	V	N	W	Ł	Ą	V	Q	J	A	E	Ż	A	C	T	O
A	N	Q	Ę	I	K	Y	Y	R	A	A	Q	Ń	L	O	L	I	T	A	X
I	F	O	Ż	S	Z	B	M	Ą	L	R	U	H	D	V	Ć	U	X	Ć	B
K	V	D	Ż	S	S	Ę	V	O	F	Y	T	D	P	Ą	N	P	S	G	Ż
A	H	Y	W	E	W	B	F	S	Ą	Q	H	Ć	Ć	A	C	R	K	Ł	W
R	U	S	B	S	D	E	K	A	M	E	R	O	N	G	W	Z	W	Ó	A
A	J	E	Ń	N	E	N	H	Ś	Ą	A	P	Q	Ć	B	K	E	J	D	F
E	S	J	X	Ł	Z	E	N	H	Ł	Ń	B	N	I	W	V	D	M	D	C
B	R	A	C	I	A	K	A	R	A	M	A	Z	O	W	Ż	Z	H	P	J
R	D	J	G	P	H	L	Ż	V	Ł	J	C	Ć	H	D	E	E	I	F	T
V	M	E	D	E	A	L	D	A	N	N	A	K	A	R	E	N	I	N	A
I	D	S	H	Z	Ł	E	Ż	Ń	Ż	Y	O	Ć	K	Ś	O	I	E	Ż	D
H	B	R	W	Ż	D	O	N	K	I	C	H	O	T	E	B	E	V	Ą	K

Osiemnaście tytułów dzieł klasyki światowej zostało ukrytych w powyższej wykreślanke. Czy uda Ci się je odnaleźć? Słowa wpisane są poziomo i pionowo. Zapraszamy do zabawy :)

ANNA KARENINA	GLÓD
BLASZANY BĘBENEK	LOLITA
BRACIA KARMAZOW	MEDEA
DEKAMERON	ODYSEJA
DON KICHOTE	PANI BOVARY
DUMA I UPRZEDZENIE	PROCES
DŻUMA	STO LAT SAMOTNOŚCI
ENEIDA	ULISSES
FAUST	ZBRODNIA I KARA

HUMOR

z zeszytów

Po bitwie na **polu grunwaldzkim** zostało **więcej nieboszczyków** niż **przyszło**.

Nasze **plemiona** **przed przyjęciem** chrztu zachowywały się jak **normalni ludzie**.

Życie w **szlacheckim dworze** było **bardzo urozmaicone**: **jedli**, **pili** i **popuszczali pasa**.

Beethoven był **głuchy**, ale **przynajmniej** widział **co komponował**.

Wisła **płynąc przez Żuławy** **wpada w depresję**.

W czasie **totalnej mobilizacji** **wcielono do wojska** nawet **dzieci** w **podeszłym wieku**.

Chłop pańszczyźniany **nie miał konia**, więc **sam harował** jak **wół**.

Gryzoń to **zwierze**, które **ogryza**, **co tylko może**, np. **jabłka**, **zostawiając ogryzki**.

Wieś była **samowystarczalna**: **kobiety** **dostarczały** **mleka**, **mięsa** i **skór**.

Puszcza równikowa to **puszcza**, w której **Ziemia jest równa**.

Bez drewna **nie można** **robić mebli** i **palić** w **kaloryferach**.

Meduza **żyje** w **jelicie grubym człowieka** więc **jest pożytecznym szkodnikiem**.

Na **niektórych wyspach** **Indonezji** **ludzie** **chodzą poubierani nago**.

Najczęściej spotykanym ssakiem górskim **jest góral**.

Syrena to **pół kobiety**, która **ryczy** **gdy jest alarm**.

QUIZ POŁONISTYCZNY

Które wyrazy są antonimami?

gorąco, gorący
mądre, inteligentne
biały, czarny

Jaką częścią mowy jest słowo „prostokąt”?

rzeczownik
przymiotnik
liczebnik

Kto jest osobą mówiącą w wierszu?

podmiot liryczny
narrator
autor

Strofa to inaczej...

wers
zwrotka
refren

Przykładem synonimów jest para wyrazów:

dobry, zły
może, morze
auto, samochód

Który wyraz zapisany jest poprawnie?

rzotkiewka
rzodkiewka
rzodkiefka

GOTUJ Z NAMI

CARBONARE

składniki

100g boczku wędzonego / 150g makaronu spaghetti / dwie główki
czosnku / 2 łyżki drobno posiekanej natki pietruszki / 30g sera w
kostce / sól i świeżo zmielony czarny pieprz / 2 jajka.

MAKARON UGOTOWAĆ AL DENTE.
JAJA WBIĆ DO TALERZA, DOPRAWIĆ SOLĄ I
ROZTRZEPAĆ WIDELCEM
NA PATELNIĘ WŁOŻYĆ POKROJONY W KOSTECZKĘ
BOCZEK I PODSMAŻYĆ NA MAŁYM OGNIU PRZESZ
KILKA MINUT AŻ SIĘ LEKKO ZARUMIENI.

ESSA zadowolenie, entuzjazm lub sukces

SIGMA pewna siebie, niezależna osoba, odnosząca sukcesy, działająca poza hierarchią społeczną

SZPONCIĆ igrać z czymś, wygłupiać się, cwaniaczyć, robić coś ciekawego, szalonego, organizować coś

RIZZ charyzma lub zdolność przyciągania ludzi, czyli „urok osobisty”

GLITCHOWAC zachowywać się dziwnie, “zacinać się”

SLANG

CZY ZNASZ TE SŁOWA?

TUFF coś kozackiego, mocnego, imponującego

BRAINROT stan obsesyjnego wciągnięcia w treści niskiej jakości

VIBE atmosfera, klimat chwili

SIMPIĆ nadmiernie adorować drugą osobę

SPAMIĆ wysyłać komuś bardzo dużo wiadomości sms lub wiadomości na komunikatorze internetowym drugą osobę

GOAT najlepszy w jakiejś dziedzinie

SLAY uznanie, podziw, osoba lub rzecz robiąca wrażenie

AZBEST przestarzałe niemodne, wręcz szkodliwe